

Sjukdomsskyddet enligt en enkätstudie

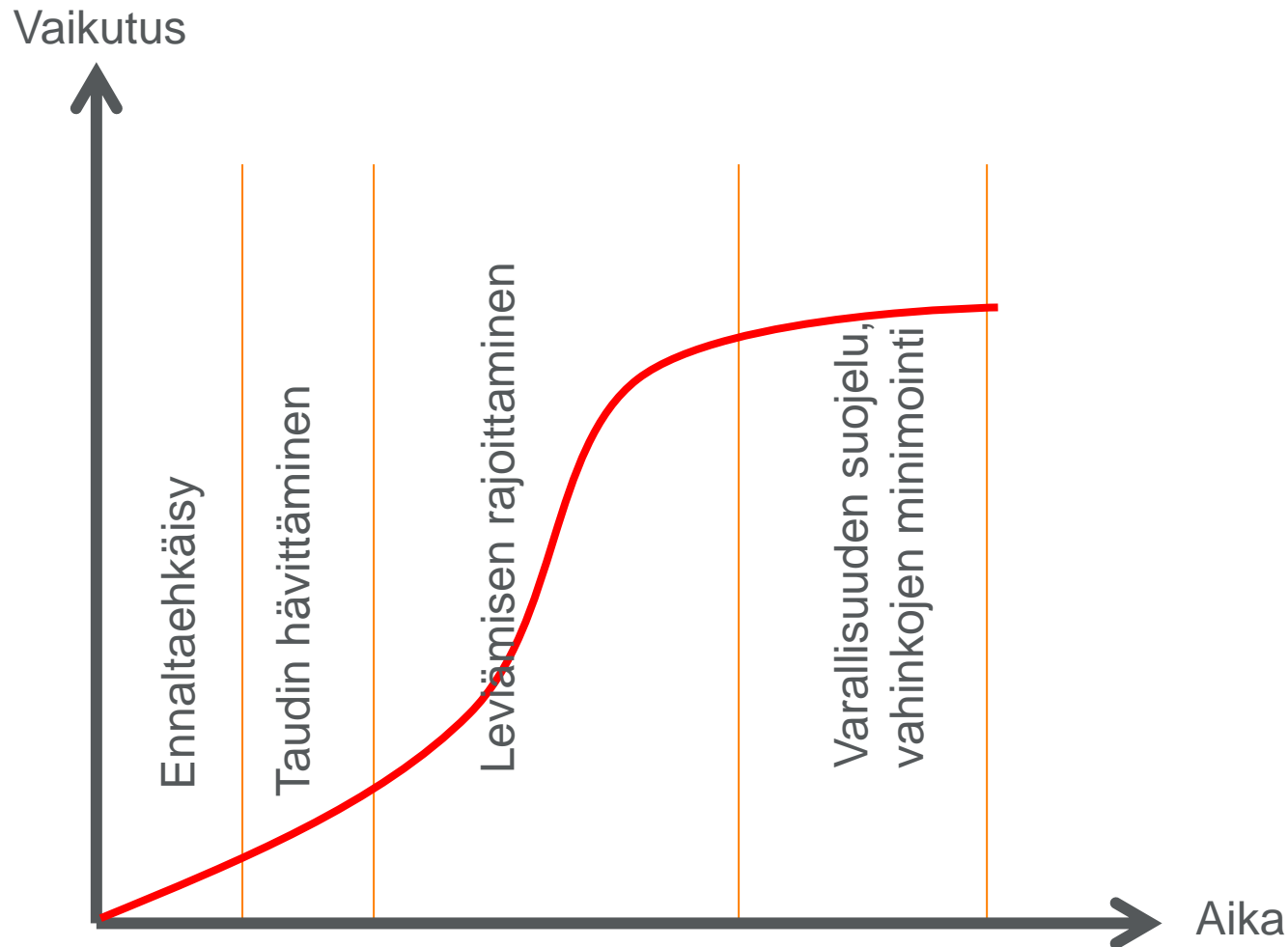
Johdanto

- Tautisuojausella tarkoitetaan toimenpiteitä, joita tilalla tehdään tautien leviämisen ennaltaehkäisemiseksi
 - Leviäminen tilalle (ulkoinen tautisuojaus)
 - Leviäminen tilan sisällä (sisäinen tautisuojaus)
- Hyvä tautisuojaus on ennenkaikkea toimintatapakysymys:
 - Päivittäiset rutiinit ja työtavat
 - Huolellisuus, siisteys
 - Tilan rakenteelliset ratkaisut
 - Tilalla käytettävät tuotantopanokset ja saatava tuotos
 - Ihmiset, eläimet, ajoneuvot ja tarvikkeet
 - Haittaeläintorjunta
 - Suunnittelu, koulutus, seuranta

Tautisuojauksella on taloudellista merkitystä

- Arvioita joidenkin sairauksien kustannustaakasta:
 - Utaretulehdus Suomessa 270-1 750 €/sairastunut lehmä
 - Tiineyden keskeytykset 150 €/lehmäpaikka/vuosi
 - Sorkkasairaudet 60 €/lehmäpaikka/vuosi
 - Vasikkaripuli runsaat 50 €/lehmäpaikka/vuosi
 - Jalkasairauksiin liittyvät menetykset yleensä 100-300 €/jalkavaivainen lehmä
 - Zoonoottisten tautien ennaltaehkäisyn kustannukset 2000-luvun alussa karkeasti laskien 4.38 snt/kg maitoa (Kilpeläinen ym.)

Riskinhallinnassa voi olla erilaisia tasoja

Miten nautakarjatiloiilla käytetään tautisuojausta?

Tautisuojaustoimenpiteiden käyttö (%) nautatiloilla

(Sahlström et al. 2014)

	Lypsykarjati la	Lihanautati la	Emolehmätila (diko)
Tuottaja ja hänen perheensä käyttävät suojavaatetusta navetassa	62	69	59
Vierailijat käyttävät suojavaatetusta (esim. haalari)	51	34	27
Vierailijat käyttävät saappaita	68	39	50
Tuottaja ja hänen perheensä pesevät kätensä navetasta poistuessaan	88	84	81
Vierailijat pesevät kätensä tilalta poistuessaan	63	43	42
Eläinten lastaukseen on erillinen tila	3	2	7
Lastausalue pestään käytön jälkeen	2	1	3
Eläinsuoja pestään aina kasvatuserän jälkeen	17	43	26
Eläinsuojan ovet on lukittu	12	5	8
Eläinsuoja on osastoitu	10	15	30
Tilan liikenne on järjestetty niin, että tautisuojaus tulee huomioiduksi	26	11	23

Tautisuojaustoimenpiteiden käyttö (%) nautatiloilla

(Sahlström et al. 2014)

	Lypsykarjatila	Lihanautatti	Emolehmätila (diko)
Haittaeläinten (linnut, jyrsijät) torjunta eläinsuojassa ja ruokintapöydällä	54	37	17
Haittaeläinten torjunta rehuvarastossa	42	34	30
Tilalla on oma kuljetusväline eläinten siirtoihin	37	46	28
Ostoeläimille on erillinen karanteenosasto tai rakennus	15	36	51
Tarkistan eläinten terveydentilan ennen niiden ostoa	90	41	85
Ostan eläimiä ensisijassa aina samoilta tiloilta	55	54	62
Noudatan eläinhankinnissa ETT:n ohjeita	92	86	88
Ostan eläimiä eläinvälityksestä	21	80	54
Pyrin ostamaan eläimiä mahdollisimman pieneltä määrältä tiloja	92	69	92
Vaadin ostoeläimiltä terveystodistuksen	71	14	82

Nämä asiat on pääsääntöisesti hoidettu hyvin

(perustuen Sahlström et al. 2014)

- Valtaosa nautatiloista käyttää suojavaatteita ja saappaita navetassa
- Kiinnostus selvittää ostettavien eläinten terveydentila
- Käsien pesu
- Uusien eläinten terveydentilan selvittäminen

Näihin asioihin kiinnitettävä enemmän huomiota

(perustuen Sahlström et al. 2014)

- Tautisulun, jonka ohi ei kuljeta vaatteita ja jalkineita vaihtamatta, käyttö on edelleen melko harvinaista nautatiloilla
- ➔ Perustoimenpide, johon on kiinnitettävä huomiota
- Suojavaatetuksen ja saappaiden käyttö vieraillla
- Kuolleiden eläinten säilytyskontti on nautatiloilla harvinainen, joten raatojen säilytykseen ja nopeaan noutoon kiinnitettävä huomiota
- Haittaeläintorjunta on tärkeää rehuhygienian ja mm. salmonellan torjunnan vuoksi
- Erillisen karanteenitilan käyttö lypsykarjatiljoilla – kallis ylläpitää, jos vähän elimiä ostetaan harvoin
- Käsien pesu (vieraat)
- Eläinliikenne ja tilan sisäinen liikenne

Eläinten terveys

(perustuen Sahlström et al. 2014)

- Lähes jokainen tila vastasi noudattavansa ETT:n ohjeita eläimiä ostaessaan
- Lihanautatiloista valtaosa hankkii eläimet eläinvälityksestä, mutta lypsykarjatilastoista alle viidennes
- Lähes jokainen tila pyrkii ostamaan eläimiä mahdollisimman harvalta tilalta – haasteellista etenkin tuotantoa laajennettaessa
- Lypsykarjatilastoista runsas 2/3 vaatii todistuksen ostettavan eläimen terveydentilasta
- Eläinliikenteen putkitus

Parantamisen mahdollisuuksia

- Oman tilan tautisuojaukseen voi vaikuttaa itse!
- 25-40 % vastaajista oli sitä mieltä, että näillä osa-alueilla olisi parantamisen mahdollisuuksia
 - Tautisulun käyttö
 - Ovien lukitseminen
 - Haittaeläinten torjunta
 - Suojavaatetuksen ja jalkineiden käyttö
- Kyselyn mukaan noin 80% tuottajista on tyytyväisiä tautisuojaustoimenpiteisiin
- Tautisuojaukseen tyytyväiset käyttivät muita enemmän tautisuojausta

Kannattaako tautisuojauksesta huolehtia?

Miksi tautisuojausta kannattaisi parantaa?

- Tautisuojaukseen ja karjan terveyteen voi vaikuttaa!
- Suojaa tilan eläimiä taudeilta estää tautien leviämistä muille tiloille
- Parantaa eläinten terveyttä ja tuottavuutta ja tuotteiden laatua sekä vähentää työteliäiden häiriötilanteiden määrää ja parantaa työn mielekkyyttä
- Hyvä tautisuojaus on suomalainen toimintatapa – Ole osa hyvin toimivaa tuotantoketjua!
- ETT:n, teurastamoiden ja meijerien ohjeistukset
- Tautisuojaus on varautumista tulevaan - Hyvä eläintautitilanne ei ole tae karjan terveydestä
- Kiinnostus tautisuojausta kohtaan on lisääntynyt tiloilla joilla on ollut aikaisemmin tautiongelmia

Mitä kustannuksia tautisuojauksesta aiheutuu?

Lisää työtä

Tarvikekustannuksia (suoja-vaatteet, desinfektioaineet yms.)

Ostopalvelut (esim. eläinlääkäri-, siivous- ja kuljetuspalvelut)

Tuotantopanosten hinta voi olla korkeampi ("laatu maksaa")

Välilliset vaikutukset esim. yrityksen toimintatapaan

Muut kustannukset

Eläintaudeilla on erilaisia vaikutuksia

Suorat vaikutukset

mm. eläimen hoito,
kuolema tai arvon
aleneminen

Välilliset vaikutukset

mm. tuotantokatkot
taudista vapaille tiloilla
ja markkinamuutokset

Taloudelliset vaikutukset

Ennaltaehkäisyyn
kustannukset

Taudin hallinta
Hävittäminen
Sopeutuminen

Tuottajien arvioita kustannuksista

Sika- ja nautatuottajat arvioivat, että suojavaatetus maksaa keskimäärin 100-200 €/vuosi/tila

Tautisulku yleensä 100 -2000 €/tila/vuosi

Toimenpiteillä on erilaisia resurssivaatimuksia

Ostettavien eläinten terveydentilan selvitys etukäteen yleensä alle 2000 €/tila/vuosi

Investointeja vaativat toimen voivat olla kalliita (esim. lastaustila)

Mitkä tekijät vaikuttavat arvioituihin kustannuksiin?

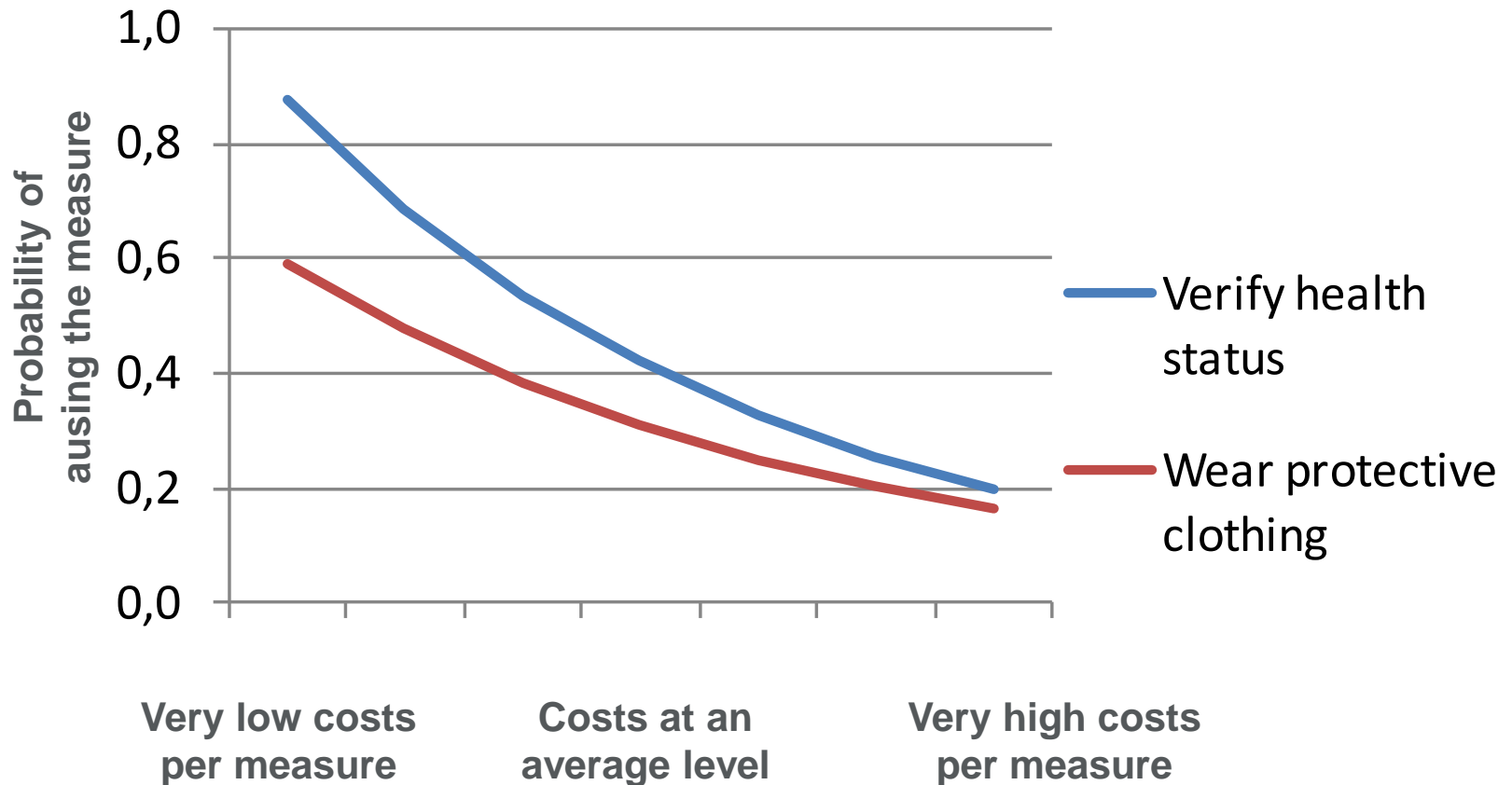
Kustannuksia laskevat

- Aiempi kokemus toimenpiteestä
- Laajentamisaikomukset
- Uusi tuotantorakennus
- Demografiset tekijät: naisvastaaja, iäkkäämpi vastaaja, vähän koulutusta

Kustannuksia nostavat

- Suuri tilan koko
- Päätoiminen tuottaja
- Ei kiinnostusta ammattitaidon kehittämiseen
- Tilalla on tuotantosopimus
- (laajentamisaikomus)

Tautisuojaustoimenpiteen kustannus ja sen käyttö ovat yhteydessä toisiinsa

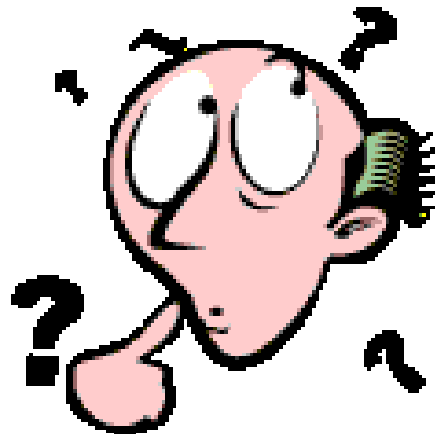

Poimintoja tautisuojausten käytöstä

- Päätoimisilla ja suurilla tiloilla tautisuojausta käytetään yleensä enemmän kuin pienillä ja osa-aikaisilla tiloilla
- Suuremmilla tiloilla tautisuojausten kustannus eläintä kohti on pienempi
- Tautisuojausten käyttö väheni noin 20 %, kun sen kustannusten ajateltiin nousevan keskihajontayksikön verran (tilatyypistä riippuen kustannusnousu 17-52 %).
- Pienillä tiloilla suurempi tarve lisäkannustimiin, jos tautisuojausta halutaan kohentaa.
- Naisvastaajilla 1,6-kertainen todennäköisyys varmistaa tilalle tuotavien eläinten terveydentila etukäteen tai käyttää suojavaatetusta
- Korkea koulutus tai aikomus laajentaa 1,6-kertaistivat todennäköisyyden selvittää tilalle tulevien eläinten terveydentila.
- Suojavaatteet harvinaisempia emolehmä- kuin maitotiloilla.

Yhteenveto

- Tilan tautisuojaukseen voi vaikuttaa
- Hyvä tautisuojaus on toimintatapa
- Mm. tautisulun ja suojavaatteiden käytössä sekä haittaeläintorjunnassa on edelleen parantamisen mahdollisuuksia
- Vaikka tautisuojauksen kustannukset vaihtelevat tilatyypin, -koon ja toimenpiteen mukaan, vidaan perustoimenpiteet toteuttaa melko edullisesti
- Motivaatio, asenteet ja tieto-taito tärkeitä
- Ks. ETT:n ohjeet: https://ett.fi/ohjeet_ja_lomakkeet/tilatason_tautisuojaus

Tack!